

Tandori Dezső

MI EZ AKKOR? – SAJÁT MAGAD, BELÜL!... ITT A KEFÍRED

Ki tud aztán válaszolni. De hát ki beszél idézőjelben?
„Mi ez akkor?” – „Saját magad, belül!” – És persze, jó,
nem olyan gyorsan jön rá a kefir. És persze, a meg nem oly
könnyen oldható kérdésekről volt szó megint. A kefir meg:
hát azért a kefir, az fontos, hogy ott legyen. És mindezek
ellenére majdnem idézőjelbe tettem, hogy „ott”.

Ez egy hajnal,

és persze, a munkavégzések kezdete határozza meg. De, mondom,
az, hogy saját magam belül, ez, mondom annak, aki ezt
mondja – mit mondhatna; a kérdésre, ami annyi, hogy lenni
vagy nem lenni, menni vagy nem menni, ezt csinálni vagy
azt csinálni, és hogy akkor egyáltalán mi ez –, az, hogy
saját magam belül: az nem annyi, már megbocsáss, mondom, és
kérlek, ahogy én végighallgattalak, sőt, ahogy én elismertem,
hogy igazad van, hogy ez szokatlan, hogy valakiben
ilyen élesen legyen a plusz-mínusz, az igen-nem, a vagy-vagy...
...nem mondtam, persze, hogy... de ezt hagyjuk... mondom tehát:
ezt én elfogadom, neked ez szokatlan, nem a te, mondjuk,
világod – kint közben délkeletről vörösülve világosodik,
északnyugatról még jobban feketéllik az ég, hajnalban
dolgozom itt ezen, és nézek közben ki, itt van bent, ott
van kint –, jó, mondjuk nem a te világod az ilyen nagy
kérdés-ellentét, mondjuk, ezt a külvilágra hagyod, rendben
van, de: akkor most én elmondom ugyanígy: és ha talán
a helyzet nem természetes nekem? mert azt mondtad, ez nem
természetes, ez a végsőkig vitt kérdés-ellentét, mondom: és ha
netán a helyzet nem természetes? és ha volt valaki, és ez
én voltam – hahtraha! –, akinek valami helyzet természetes
volt? mondjuk, Wittenbergába' tanultam, mondjuk, élt Szpéró.
Most aztán: menjek? ne menjek? Vele egyszerűen: itt voltam.
Nem volt idézőjelben semmi. Igaz, nem halmozódott össze minden.
Nem voltak akkora könyvhalmok az asztal alatt, hogy a lábam
nem bírom kinyújtani, nem dőlt össze negyedóránként az egész
akármiség. Tudtam a levelekre válaszolni. Nem gyült cetlikem
napra nap öt-nyolc fontos telefon. Elintézetlen. Nem lett
olyan könnyen hűgyszagú a gatyám. Vagy az orrom volt finomtalanabb.
Most? Fölébredek reggel, Szpéró nem kezd majd ugrálni
a vörösödő égre – semmi érzelmesség! semmi! ez konkrét!
szinte idézőjelbe tehető! –, nincs az, hogy végigcsináljuk
a napot, ő meg én, mindenk ellenére, mindennel, mindenektől

függetlenül. Vannak helyette más élők, persze. Velük akarnék maradni. Az írógéppel. A széthulló, penészedő fürdőszobával. A nap beosztásával, a munkával, azzal, hogy ha reggel fölkelek, nem az lesz, hogy öltözni kell egy idegen étteremben fogyasztandó reggelihez, mászkálni mindenféle nem is olyan csodálatos utcán. Talán a helyzet nem természetes: nincs meg többé valami, ami természetes volt. És mindenből kétkedés lesz, kérdés vadul ide-oda stb.

Magam is unom, mi a francnak kérek választ, mindenkinek mások a válaszai, az egész amúgy amúgy is eleve rég sokkal jobban – vagy egyszer már – meg van írva.

És ez legalább akkor valami természetes állapot, melyben enyém az ellentéttelen-látszatú kis szóismétlés trükkje. Vagyok.

MONDOM: „ÉLES ELMÉM MEGŐRIZTEM, NEM PIÁLTAM...

...el” stb. Mondom, vagy mondhatnám, hogy „fél esernyóm”. Fél esernyóm megőrizte éles elmém, féléles elmém fél esernyőmben őrzöm. És ez az egész őrzöngés, kérdeném – nagyon is a Várady Szabolcstól –, zöngétlen mármost, vagy zöngés? Hát legalább társalgok valakivel, társalogni kell, azt kell képzelni, vagy akarni; mert különben, úgy látszik, sem az éles elme, sem a fél esernye nem és nem tud elégséges lenni, se kitűnő. Ez ebből elégségesen kitűnik.

KEZDENEK KIMENNI A GUMIK...

...az alsónadrágjaimból, ez egy *combat*, harc, kemény és reménytelen. És nem elég vele szemben a „harcke” és a „ményés”, nem elég a hangzás, a szó, nem elég, hogy én tudom, tudom. Az úgylis csak rövid s futó válaszok; a napról-napra-halogatás; a sok most-ez-legyen-velem, de-nem-hát-természetes-hogy, ez a sok, sok, sok – – elnézem a papírhalmokat, de hát papírhalmokba se

akarnék fülni, egyáltalán, fülni, nem akarnék, földbe,
 vízbe. Ki ne zuhanj, te, mondtam a Dachauer Strassén
 a hatodik emeleten a szállodai ablak-aljnak, ahogy
 kikönyököltem, a Döner-Bistro döngött, zengett és
 harsogott, ismerem budapesti párját. Az Augusten Strasse
 – ugyan, hát az Augusten Strasse se volt most már nekem
 az Augusten Strasse. Ültem a régiségek múzeumának
 lépcsőin, micsoda régiségek lehetnek bent, gondoltam, ültem,
 a kő vagy forró volt, vagy hideg, vagy száraz, vagy nyirkos,
 és örültem, ha volt bennem annyi erő és rendesség, hogy
 a játékanthekvériumban vásárolt Kazinczka Medvék fejét
 a szétszakadással fenyegető húzózárat félretávolítva,
 kicsit körülményeskedve – itt: hűen ehhez? na, persze!
 a szó már...! –, megsimogattam. Éreztem egy pontot, melynek
 nem „minden mindegy”, de azért semmi nem is „olyan fontos”.
 Ettől függetlenül volt, hogy túl nehéz cipővel, friss ficamú
 lábbal, nagy hóben, nagy szélben, nagy esőben, nagy nem-
 tudom-miben mentem tovább, nem-tudom-mekkora-nem-tudom-mi, utazó,
 ki nem találja épp, megtérni honnét, ki nem találja épp, megtérni nem.

Halasi Zoltán

HOVATOVÁBB

A tévedő arányok mértéke
 ha csak mint elvont elv
 igazgat intézményszerű
 igyekvő magánvilágokat –
 akkor sem old meg semmit.

Egy üres, azaz levegővel
 töltött labda fejében
 holtbizonyos, hogy nem.
 Maradjunk mi is ebben.

És
 – ámbátor ez sem tudható,
 csupáncsak találgatható –
 zuhantunkban-röptünkben
 – kit illet, annak –
 hagyjuk meg másnak a
 sérelmet-diadalmat: